

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

П. М. КАРАСЬ, Н. В. ПРИХОДЬКО

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи з дисципліни
"ГРОШІ І КРЕДИТ"**

Рекомендовано Методичною радою НУК

Миколаїв • НУК • 2018

УДК 336.74:336.77(076)

К 21

Автори: П. М. Карась, канд. екон. наук, професор;

Н. В. Приходько, канд. екон. наук, доцент

Рецензент Г. В. Єфімова, д-р екон. наук, доцент

Рекомендовано Методичною радою НУК

Карась П. М.

К 21 Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни "Гроші і кредит" / П. М. Карась, Н. В. Приходько. – Миколаїв : НУК, 2017. – 52 с.

Методичні вказівки містять основні питання, пов'язані з організацією та методикою виконання курсової роботи з дисципліни "Гроші і кредит": вибір теми, формування змісту, робота над основними розділами проекту, оформлення результатів. Наведено вимоги до написання роботи та її захисту.

Призначено для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування". Можуть бути використані студентами інших спеціальностей та викладачами вищих навчальних закладів, а також у системі перепідготовки та підвищення кваліфікації за напрямком "Фінанси".

УДК 336.74:336.77(076)

© Карась П. М., Приходько Н. В., 2017

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2017

ВСТУП

Вивчення дисципліни "Гроші і кредит" посідає значне місце у системі підготовки студентів і відіграє вирішальну роль в їхньому формуванні як фахівців, здатних вирішувати практичні задачі у сфері фінансів. Сучасний фахівець-фінансист може досягти успіху в своїй професійній діяльності тільки в тому разі, якщо він має чітке уявлення, що таке гроші; які види та форми грошей бувають, як здійснюється грошовий обіг, які принципи покладені в основу побудови грошових систем; що таке попит та пропозиція грошей, які чинники на нього впливають; чим визначається рівень позичкового відсотка; яким чином грошово-кредитна політика впливає на економічний розвиток держави; суть валютних відносин і валютних систем, їх вплив на національну економіку; механізм функціонування міжнародних валютних ринків; основи здійснення міжнародної грошово-кредитної політики. Тільки свідоме використання інструментів грошово-кредитної системи може забезпечити стале зростання ефективності господарювання на всіх ланках суспільного виробництва.

Дисципліна "Гроші і кредит" належить до циклу фундаментальних економічних дисциплін. У цьому курсі за певною логічною системою розглядаються всі питання, пов'язані з грошима та їх рухом.

Для глибокого опанування дисципліни, закріплення студентами теоретичного матеріалу, а також набуття практичних навичок навчальним планом передбачено виконання курсової роботи з дисципліни.

Завдання методичних вказівок полягає в наданні студентам спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" допомоги у виконанні курсової роботи з дисципліни "Гроші і кредит". Всі рекомендації до виконання курсових робіт викладено відповідно до чинних нормативних актів Міністерства освіти і науки України, що регламентують підготовку бакалаврів з фінансів, банківської справи та страхування.

Методичні вказівки призначені для студентів денної та заочної форм навчання, для керівників курсових робіт.

Розділ 1. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ ТА ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ "ГРОШІ І КРЕДИТ"

Метою навчальної дисципліни є вивчення теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму функціонування в ринковій економіці фінансів, грошей, кредиту і банків.

Основними завданнями дисципліни є:

- з'ясування сутності, функцій та ролі грошей і кредиту;
- вивчення механізму функціонування грошової системи в ринковій економіці;
- визначення закономірностей функціонування валютного ринку і валютної системи, грошового ринку;
- засвоєння ролі, специфіки та практики використання грошово-кредитної політики центрального банку;
- розгляд основ побудови банківської системи та операцій банків;
- визначення напрямів діяльності банків та небанківських фінансових інститутів щодо грошово-кредитного обслуговування суб'єктів господарювання та населення в Україні.

Предмет навчальної дисципліни – грошова і банківська системи як центральні ланки інфраструктури грошового ринку.

Після вивчення дисципліни "Гроші і кредит" студент повинен:

знати:

- економічну суть механізму функціонування грошей як об'єктивного результату розвитку товарного виробництва та обміну;
- закономірності становлення і розвитку грошових та кредитних систем країни;
- складові елементи грошової та кредитної систем України і шляхи забезпечення їх стійкості;
- сутність та економічні основи функціонування грошового ринку;
- місце і роль грошової та банківської системи в інфраструктурі грошового ринку;
- необхідність і суть кредиту та особливості розвитку кредитних відносин в економіці України;
- правовий статус і економічні основи діяльності центрального банку як головного суб'єкта грошово-кредитної політики;
- поняття і механізм регулювання валютного ринку та валютних систем;

вміти:

- оцінювати стан грошової та кредитної систем країни;
- визначати масу грошей, необхідних для обігу;
- використовувати грошові агрегати банківської системи України;
- оцінювати попит на гроші та пропозицію грошей на грошовому ринку;
- розраховувати швидкість обігу грошей;
- вибирати методи кредитування;
- обґрунтовувати умови кредитування;

- розраховувати вплив інфляції на розвиток виробництва;
- аналізувати рівень облікової ставки та банківського відсотка;
- визначати оптимальність режиму валютного курсу;
- визначати фактори впливу центрального банку на діяльність інфраструктури грошового ринку України з урахуванням досвіду країн з розвиненою економікою;
- відшукувати резерви підвищення ефективності грошово-кредитної політики держави, її впливу на стан грошового ринку;
- формувати висновки щодо забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

Зміст дисципліни розкривається в чотирьох змістових модулях за темами:

Змістовий модуль 1. Гроші та грошовий обіг

Тема 1. Сутність і функції грошей.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки.

Тема 3. Грошовий ринок.

Тема 4. Грошові системи.

Змістовий модуль 2. Грошово-кредитна політика

Тема 5. Інфляція та грошові реформи.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи.

Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика.

Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці.

Змістовий модуль 3. Кредит у ринковій економіці

Тема 9. Теорія грошей.

Тема 10. Сутність і функції кредиту.

Тема 11. Форми, види і роль кредиту.

Тема 12. Теоретичні засади кредиту.

Змістовий модуль 4. Теоретичні засади діяльності комерційних банків

Тема 13. Фінансове посередництво.

Тема 14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків.

Тема 15. Центральний банк в системі монетарного та банківського управління.

Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною.

Розділ 2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Згідно з навчальним планом студенти спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" виконують курсову роботу з дисципліни "Гроші і кредит".

Метою курсової роботи є поглиблення та закріплення отриманих студентом теоретичних і практичних знань та вмінь з дисципліни "Гроші і кредит"; набуття навичок роботи з економічною літературою, нормативно-довідковою документацією та статистичною інформацією; формування вмінь самостійного пошуку, виявлення проблемних питань, вивчення, узагальнення необхідної інформації з обраної теми.

У процесі виконання курсової роботи студенти вирішують наступні завдання:

- систематизують і аналізують економічну літературу за обраною темою;
- використовують аналітичні методи й прийоми для вивчення практичних проблем за обраною тематикою;
- дають кількісну і якісну оцінку досліджуваних явищ і процесів, виявляють закономірності та тенденції їх розвитку;
- визначають шляхи підвищення ефективності господарювання;
- узагальнюють оцінки, роблять висновки і висувають пропозиції щодо прийняття кваліфікованих управлінських рішень.

Розділ 3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження, виконане студентом на проміжному етапі навчання. Завдяки курсовій роботі викладач з'ясовує рівень знань і практичних навичок, які здобули студенти в результаті вивчення дисципліни "Гроші і кредит".

Курсова робота як вид звіту про проведене наукове дослідження повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. Загальний обсяг курсової роботи має бути близько 30–45 сторінок друкованого тексту, не враховуючи списку використаної літератури та додатків.

При виконанні курсової роботи студенти повинні дотримуватись загальної структури науково-дослідницької роботи і обов'язково застосовувати загальні та специфічні методи дослідження тих чи інших об'єктів і процесів.

Курсова робота повинна мати чітку і логічну структуру, складовими якої є:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- розділ 1 (теоретичний);
- розділ 2 (аналітичний);
- розділ 3 (проектний);

- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки (за наявності).

Титульний аркуш курсової роботи містить: найменування вищого навчального закладу та випускаючої кафедри; тему роботи; дані про автора роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали керівника; склад комісії; місто; рік виконання (Додаток А).

Зміст курсової роботи повинен займати одну сторінку і містити найменування та номери початкових сторінок вступу, всіх розділів і підрозділів, висновків, списку використаної літератури, додатків. Зміст роботи має відображати суть проблеми, її складність, логіку дослідження та має бути оформленим у вигляді розгорнутого плану (Додаток Б).

До формулювання заголовків розділів і підрозділів курсової роботи висуваються такі основні вимоги: стислість, чіткість і синтаксична різноманітність у побудові речень із переважанням простих слів; послідовне і точне відображення внутрішньої логіки змісту роботи. Назви розділів і підрозділів повинні бути зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її.

У **вступі** (2–3 сторінки), який починається з нової сторінки, має бути викладено:

- актуальність обраної теми курсової роботи;
- ступінь висвітлення досліджуваної проблеми в літературі;
- питання, які потребують вирішення;
- мету дослідження (відповідно до теми курсової роботи);
- завдання дослідження (що є складовими мети дослідження та розкриваються в змісті курсової роботи);
- об'єкт і предмет дослідження;
- методи дослідження, що використовувалися під час написання курсової роботи;

– інформаційну основу дослідження (визначається інформаційна база дослідження та матеріали, за якими виконувалася курсова робота);

– коротку характеристику структури курсової роботи.

У вступі треба чітко визначити та обґрунтувати свій вибір теми дослідження. Повідомивши, на якому рівні перебуває розробка цієї проблеми, студент робить висновки про актуальність свого дослідження.

Поняття "актуальність" містить корисність і доцільність розгляду чи розробки теми. Обґрунтовуючи актуальність курсової роботи, важливо зазначити зацікавленість багатьох науковців в обраній темі, наявність у ній недосліджених моментів, існування невивченості певних аспектів проблеми чи різноманітності поглядів на неї. Актуальність теми визначає її значення як для конкретного суб'єкта господарювання, так і для економіки в цілому.

Мета курсової роботи – це кінцевий результат, який планується отримати за допомогою наукового дослідження. Вона має формулюватись максимально лаконічно, але змістовно. У процесі постановки мети курсової роботи та формулювання завдань, об'єкта і предмета дослідження слід звернути увагу на наступне: метою курсової роботи є узагальнення теоретичних пропозицій та розробка практичних рекомендацій, що стосуються теми роботи. Відповідно до мети дослідження визначають завдання. Завдання – це частина мети і вони не можуть бути ширшими за саму мету.

Завдання дослідження може включати в себе наступні елементи:

– вирішення певних теоретичних питань (наприклад, розкриття сутності поняття, явища, процесу, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

– всебічне (теоретичне і практичне) вивчення вирішення даної проблеми, виявлення її стану, аналізу, факторів, умов

діяльності, показників, недоліків та їх причин, типових рис, передового досвіду;

– обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення проблеми (це обґрунтування, з одного боку, спирається на теоретичні знання автора, а з другого – на практичні матеріали);

– розробка рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження, досягнення можливих у відповідних умовах результатів вирішення проблеми.

Опис завдань повинен бути детальним, конкретним і повним, оскільки він визначає зміст розділів курсової роботи. Завдання формулюються у формі перерахунку (вивчити..., виявити..., описати..., проаналізувати..., дослідити..., визначити..., розробити..., удосконалити... тощо).

Завдання курсової роботи, як правило, визначаються в структурі змісту та характеризують кожен етап дослідження для досягнення кінцевої мети. Сформульовані завдання курсової роботи можуть бути подані з нумерацією і без неї, але бажано кожне положення подавати з абзацу.

Обов'язковим елементом вступу є формулювання об'єкта і предмета дослідження.

Об'єкт дослідження – це обраний для вивчення процес або явище, що породжують проблемну ситуацію. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта, тобто поняття "предмет" вужче, ніж поняття "об'єкт".

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою, як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага, оскільки предмет дослідження окреслює тему курсової роботи, визначену на титульному аркуші як її назва.

З'ясовуючи об'єкт, слід знайти відповідь на питання: що розглядається? Разом з тим предмет визначає аспект вивчення, дає уявлення про зміст об'єкта дослідження, про те,

які нові відносини, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Іншими словами, об'єктом є те, що досліджується. А предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Важливим елементом вступу є метод наукового дослідження. Серед обраних методів дослідження можуть бути методи системного аналізу, індукції та дедукції, методи зведення, угруповання, статистичного аналізу, порівняння, експертних оцінок, кореляційно-регресійного, дискримінантного та факторного аналізу, моделювання тощо.

У першому (теоретичному) розділі розкривається економічний зміст обраної теми дослідження, надається критичний огляд сучасних наукових і навчально-методичних джерел, формулюються невирішені питання, висвітлюються існуючі проблеми, пропонуються шляхи їх розв'язання або формулюються можливі гіпотези з обґрунтуванням власних висновків. Огляд повинен систематизовано відображати стан предмета дослідження.

Цей розділ обов'язково має містити огляд літератури із запропонованої проблематики. В огляді літератури студент повинен окреслити основні етапи розвитку наукової думки щодо проблеми, систематизувати інформаційні джерела, критично їх оцінити, виділити найбільш суттєві положення, визначити головне в сучасному стані проблеми.

Матеріали теоретичної частини слід систематизувати в певній логічній послідовності. Критично висвітлюючи роботи попередників, студент повинен спробувати окреслити ті питання, що залишаються невирішеними. Доцільно закінчити цей розділ (стосується всіх розділів роботи) невеликими за обсягом (до 2 сторінок) висновками.

Особливу увагу слід приділяти останнім публікаціям з теми дослідження. У цьому розділі студент повинен показати вміння рецензувати і узагальнювати теоретичні матеріали.

Обов'язковим є посилання на використану літературу, цитати, ідеї, іншу інформацію, яка використана в курсовій роботі.

Перший (теоретичний) розділ (10–15 сторінок) структурно складається з двох-трьох підрозділів.

У другому (аналітичному) розділі досліджується стан розв'язання проблеми, яка розглядається, на сучасному етапі розвитку економіки України та здійснюється її аналіз. Обов'язковою є оцінка законодавчого та нормативного поля. У ході дослідження необхідно проаналізувати статистичні дані щодо вибраної теми в цілому по Україні, області, джерелом яких є статистичні щорічники, дані офіційних сайтів, звітні дані конкретного суб'єкта фінансових відносин (якщо такий досліджується).

Другий розділ курсової роботи носить описово-аналітичний характер, і, в залежності від теми дослідження, присвячений аналізу як показників діяльності фінансових посередників грошово-кредитного ринку, так і стану та тенденціям загальнодержавних, макроекономічних показників: рівня інфляції, монетарних показників та інших.

Другий (аналітичний, розрахунковий) розділ містить два-три підрозділи (10–15 сторінок) і закінчується висновками (2 сторінки).

У третьому (проектному розділі) на підставі теоретичного узагальнення існуючих підходів до проблематики дослідження та результатів всебічного аналізу предмета дослідження повинні бути визначені шляхи і напрями вирішення проблемних аспектів теми, сформульовані конкретні пропозиції та рекомендації з удосконалення діяльності об'єкта дослідження щодо розглянутого питання.

Пропозиції та рекомендації можуть бути розроблені студентом як самостійно (на підставі практичного досвіду), так і через узагальнення пропозицій, що містяться в літературних джерелах.

Третій (проектний) розділ містить два-три підрозділи (10–15 сторінок) і закінчується висновками (2 сторінки).

Аналітичний і проектний розділи курсової роботи мають бути проілюстровані схемами, графіками та таблицями. Усі розділи роботи мають бути логічно пов'язаними між собою.

У курсовій роботі не дозволяється вживати особовий займенник "я". Для відображення власної думки потрібно використовувати або безособові форми ("...необхідно зазначити...", "...важливо відзначити, що...", "...розглянемо більш детально..."), або викладати думку в множині від першої особи: "...ми вважаємо за необхідне...", "...на нашу думку...", "нами запропоновано..." тощо.

Висновки – це завершальна частина курсової роботи, що являє собою логічне викладення підсумкових результатів дослідження, які свідчать про виконання завдань, що визначені у вступі. У висновках визначаються шляхи і напрями вирішення проблемних аспектів теми.

Ознайомлення з текстом висновків повинно сформувати в читача уявлення про ступінь досягнення автором курсової роботи поставленої мети і завдань. Обсяг висновків – 2–3 сторінки.

Доцільно побудувати текст висновків як перелік, розбивши його на пункти, кожний з яких міститиме один конкретний висновок.

Список використаної літератури складається із законодавчо-нормативних документів, наукової та навчально-методичної літератури, спеціальної літератури, періодичних видань, що використовувалися при написанні курсової роботи. Список надається в алфавітному порядку або у порядку посилання. Приклад оформлення списку використаної літератури запропоновано у Додатку Г.

Додатки курсової роботи повинні містити:

- ілюстрації та таблиці допоміжного характеру;
- проміжні матеріали, які через великий обсяг або форму подання не можна внести до основної частини (розрахунки, фінансова і статистична звітність, інструкції, методики, блок-схеми алгоритмів, комп'ютерні програми тощо).

На високу оцінку заслуговуватимуть ті курсові роботи, які мають інноваційний характер, науково обґрунтовані та практично спрямовані.

До курсових робіт висувається ряд вимог. Основні з них такі:

- актуальність тематики, відповідність її сучасному стану економічної науки та перспективам її розвитку, практичним завданням сучасної вищої школи;
- вивчення та аналіз монографічної та періодичної літератури, законодавчих та нормативних матеріалів з теми;
- вивчення та характеристика історії досліджуваної проблеми та її практичного стану;
- чітка характеристика предмета, об'єкта, мети і методів дослідження, опис та аналіз статистичних даних;
- узагальнення результатів, обґрунтування їх, висновки та практичні рекомендації.

Розділ 4. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи передбачає наступні етапи:

- вибір теми курсової роботи;
- підбір та вивчення літератури;
- постановка мети і конкретних завдань дослідження;
- визначення предмета, об'єкта та методів дослідження;
- складання попереднього змісту;
- консультація з викладачем-керівником, уточнення змісту курсової роботи;
- узагальнення законодавчої бази, нормативно-правових, інструктивних та науково-методичних матеріалів, що стосуються обраної теми;
- збір та систематизація практичного матеріалу з обраної теми;
- написання розділів курсової роботи;
- формулювання висновків, написання вступу;
- оформлення списку використаної літератури;
- оформлення додатків;
- літературне і технічне оформлення роботи, виправлення помилок;
- передання виконаної курсової роботи керівнику для перевірки;

– доопрацювання роботи згідно із зауваженнями керівника;

– захист курсової роботи.

Важливим елементом у написанні курсової роботи є вибір проблеми дослідження і його теми. Вибір теми курсової роботи відбувається з урахуванням рекомендованої кафедрою фінансів тематики. Студенти самостійно вибирають зі списку ту чи іншу тему. Тематика курсових робіт надана у Додатку В. В окремих випадках, при умові узгодження з викладачем-керівником, тему курсової роботи може бути змінено.

У межах групи одну тему може писати тільки один студент. Староста подає керівникові список групи із зазначенням тем обраних курсових робіт.

Студенти можуть запропонувати тему роботи, виходячи з її актуальності, відповідності своїх наукових інтересів. При виборі тем курсових робіт повинні враховуватися інтереси й інших кафедр навчального закладу, особливості майбутньої діяльності випускника.

Обравши тему, студент має чітко визначити мету курсової роботи, підібрати відповідну наукову літературу та нормативно-інструктивні матеріали. Літературні джерела студент підбирає самостійно. Роботу з літературою потрібно починати зі складання повного списку підручників, монографій, статей із періодичних видань, законів та нормативних документів.

Для складання бібліографії, підбору необхідних книжок і статей слід використовувати систематичний та предметний (тематичний) каталоги бібліотек, а також огляд змісту економічних журналів та тижневиків, що друкуються у фахових примірниках часописів за декілька попередніх років.

Найбільша кількість публікацій із фінансових питань міститься у періодиці "Фінанси України", "Економіка України", "Економічний аналіз", "Актуальні проблеми економіки", "Урядовий кур'єр", "Бізнес", "Вісник НБУ" та ін. Законодавчі акти

публікуються у "Відомостях Верховної Ради України", "Офіційному віснику України" та інших періодичних виданнях. Необхідну статистичну інформацію можна знайти в спеціальних виданнях Міністерства статистики України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державного казначейства України, Національного банку України, а також на офіційних сайтах органів державної законодавчої та виконавчої влади.

Що стосується наукової періодики, то всі статті за обраною темою студент може знайти на офіційному сайті Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

Роботу з літературними джерелами необхідно розпочати з вивчення нормативно-законодавчих документів, підручників, навчальних посібників, довідників, а також монографій. Потім перейти до вивчення наукової періодики (статей у журналах). Разом із вказаними літературними джерелами можуть бути використані матеріали наукових конференцій. Дозволяється використовувати необхідні матеріали з інтернету, але з обов'язковим посиланням на адресу сайта. Список літературних джерел має складати не менше 25 назв, серед них обов'язково потрібно вказати нормативну базу, а також опрацьовані статті в періодичних виданнях останніх років щодо теми дослідження.

Підбір і вивчення літератури для виконання курсової роботи є одним із важливих етапів роботи студента.

Після вибору, затвердження теми і опрацювання літератури, нормативних документів, студент складає розгорнутий зміст курсової роботи (можливо, у кількох варіантах), який погоджує з викладачем – керівником курсової роботи.

Зміст – це основа курсової роботи, тому його складання є одним із найважливіших етапів її підготовки. Зміст повинен відображати напрями дослідження обраної теми, логічний зв'язок між її окремими складовими частинами, проблемну постановку окремих питань. Зі складеного змісту

видно, наскільки студент засвоїв матеріал обраної теми, як він зрозумів проблему в цілому і зумів виділити суттєві, головні напрями дослідження. Від правильно складеного змісту багато в чому залежить і кінцевий результат виконаної курсової роботи.

Після узгодження та затвердження змісту студент приступає до написання курсової роботи. Під час написання роботи зміст може коригуватися. Коригування обов'язково погоджуються з викладачем-керівником курсової роботи.

Після узагальнення законодавчої бази, нормативно-правових, інструктивних та науково-методичних матеріалів, що стосуються обраної теми курсової роботи, а також збору та систематизації практичного матеріалу з обраної теми студент починає написання курсової роботи.

Тема курсової роботи повинна бути розкрита без логічних розривів, тому, починаючи працювати над кожним розділом, необхідно відзначити його головну ідею, а також скласти тези кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами і думками різних авторів, аналізом конкретних практичних даних.

На завершальному етапі передбачається написання студентом вступу і висновків курсової роботи, оформлення списку літератури і додатків, редагування тексту, його доопрацювання з урахуванням зауважень керівника та підготовка роботи до захисту.

Курсову роботу студент захищає в присутності трьох членів комісії. Доповідь повинна бути змістовною і тривати 5–7 хвилин. У доповіді необхідно: назвати тему курсової роботи, показати її актуальність; сформулювати основну мету і завдання дослідження; стисло розкрити зміст структури роботи; доповісти про головні результати роботи, зробити висновки і внести пропозиції.

Після доповіді студент відповідає на запитання членів комісії. Під час захисту оцінюється його своєчасність, якість підготовки доповіді, виступ, відповіді на запитання та зауваження.

Курсова робота має свою специфіку, її деталі потрібно погоджувати з керівником. Безпосереднє керівництво над виконанням курсової роботи здійснюється науковим керівником із числа професорсько-викладацького складу кафедри фінансів. Починаючи роботу, студент повинен розподілити свій час, спланувати його і, після вибору теми, паралельно з навчальними заняттями взятися за її розробку. Під час написання курсової роботи потрібно отримувати консультації викладача та звітувати про виконання окремих етапів. Етапи виконання курсової роботи та їх терміни надані в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Етапи виконання курсової роботи та їх терміни

№ з/п	Найменування	Терміни виконання, тиждень
Підготовка до написання		
1	Затвердження теми та змісту курсової роботи	1
2	Критичний аналіз літературних джерел	2–4
Виконання курсової роботи		
3	Написання розділу 1	5–7
4	Написання розділу 2	8–10
5	Написання розділу 3	11–12
6	Написання вступу, висновків, оформлення списку використаної літератури	13
7	Оформлення роботи	14
Захист курсової роботи		
8	Захист роботи	15
	Разом	15

У випадку появи складнощів, пов'язаних із написанням курсової роботи, варто звернутися на кафедру фінансів.

Розділ 5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Загальні правила оформлення курсової роботи

Вимоги до оформлення курсової роботи є важливим елементом її виконання і одним із багатьох факторів, які враховуються при оцінюванні під час захисту.

Курсову роботу оформлюють за вимогами державного стандарту України "ДСТУ 3008-95 Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення".

Курсова робота оформлюється на одному боці аркушів білого паперу формату А4 із застосуванням комп'ютерної техніки. Текст друкують у текстовому редакторі *MS Word* шрифтом *Times New Roman* (розмір – 14 кегель (pt)), чорного кольору. Поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Абзацний відступ – 1,25 см. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою.

Нумерація сторінок – наскрізна. Усі вони, враховуючи додатки, нумеруються від першої сторінки курсової роботи (такою є титульна сторінка) до останньої без пропусків, повторів та доповнень. На титульній сторінці, на перших аркушах змісту, вступу, розділів, висновків, списку використаної

літератури порядкові номери не друкують. Сторінки, розділи, підрозділи нумерують арабськими цифрами без знака "№" (це стосується також рисунків, таблиць, формул). Номер сторінки розміщують у верхньому правому куті (без крапки), розмір шрифту – 12 (pt). У випадку, якщо аркуш створений із застосуванням альбомної орієнтації, номер сторінки про- ставляється у верхньому правому куті за книжкової орієнтації аркуша.

Заголовки структурних частин роботи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами напівжирним шрифтом з вирівнюванням по центру сторінки (без крапки). За словом "РОЗДІЛ" розміщують його порядковий номер, а саму назву друкують вже з нового рядка. Всі структурні частини курсової роботи починаються з нової сторінки.

Розділ або підрозділ прийнято нумерувати арабськими цифрами. Порядкові номери та заголовки підрозділів друкують з абзацу маленькими літерами (перша – велика), напівжирним шрифтом, без крапки в кінці заголовка. Наприклад:

1.2. Функції грошей та їх взаємозв'язок

Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою (у наведеному прикладі – 1.2). Номер підрозділу відділяють від його назви крапкою.

В тексті курсової роботи час від часу виникає потреба у перерахуваннях. Для виділення кожного з них використовують дефіс або обходяться без нього. Наприклад:

"На сьогодні виділяють дві моделі іпотечного кредитування:

– дворівнева ("американська модель"), яка спирається на вторинний ринок заставних;

– однорівнева ("німецька модель"), що базується на "ощадно-позичковому" принципі функціонування".

"У законах різних країн термін іпотека застосовується для визначення трьох правових категорій:

застави нерухомого майна з метою отримання спеціального кредиту – іпотечного або іпотечної позички (правова функція іпотеки);

заставної (існують інші назви боргового свідоцтва, яке підтверджує право власника застави за забезпеченням іпотекою зобов'язанням);

іпотечного кредиту, який видається позичальнику кредитною установою під заставу нерухомості (економічна функція іпотеки)".

У випадках, коли автор робить посилання у тексті на те чи інше перерахування, до них застосовують арабську цифру з крапкою. Для подальшої деталізації – малу українську букву з дужкою, не забуваючи при цьому про абзацний відступ. Наприклад: "Виділяють наступні види кредитів:

1. Залежно від суб'єктів кредитних відносин:

- а) банківський кредит (банки);
- б) державний кредит (держава);
- в) міжнародний;
- г) особистий (приватний) кредит (фізичні особи).

2. Залежно від спрямування позиченої вартості:

а) виробничий кредит, який використовують для формування основного й оборотного капіталу в сфері виробництва й торгівлі, тобто з виробничою метою;

б) споживчий кредит, що спрямовується на задоволення особистих потреб людей..."

Відстань між назвою розділу та першим у його структурі підрозділом, між підрозділом і попереднім текстом – два міжрядкових інтервали.

Відстань між заголовком підрозділу та текстом повинна дорівнювати одному міжрядковому інтервалу.

Якщо назви розділу, підрозділу опинилися у нижній частині аркуша без тексту або лише з єдиним рядком, буде краще перенести їх на наступну сторінку. Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після неї відсутній текст або розміщено тільки один рядок тексту.

Посилання на літературні джерела в тексті роботи слід оформлювати у вигляді порядкового номера за списком використаної літератури, виділеного двома квадратними дужками, наприклад, "...у працях [1–7; 10]...". Якщо наводиться цитата, то позначається порядковий номер джерела і номер сторінки (наприклад: [12, с. 165]).

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться в будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці);

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

- при непрямому цитуванні, що дає значну економію тексту, слід бути точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Не допускається розташування на одній сторінці одночасно і таблиці, і ілюстрації, якщо між ними відсутня текстова частина обсягом не менше 4 рядків.

У курсовій роботі не рекомендується вести виклад від першої особи однини. Допускаються звороти із збереженням першої особи множини, в яких виключається займенник "ми", можна вживати: "спостерігаємо", "встановлюємо", "маємо на увазі" та ін.

В окремих випадках можна використовувати вирази "на наш погляд", "на нашу думку", або "на думку автора курсової роботи", "на основі зробленого аналізу можна стверджувати", або "проведені досліді підтвердили...", чи "...дають підстави вважати, робити висновки..." та ін.

5.2. Оформлення таблиць та ілюстрацій

Обов'язковим для розкриття теми курсової роботи є залучення цифрових даних. Цифровий матеріал має бути представлений у вигляді таблиць і рисунків (схем, діаграм, графіків), які повинні бути логічним продовженням викладених теоретичних положень.

Усі ілюстративні матеріали розміщують в тексті одразу ж після посилання на них або (якщо бракує місця) – на наступній сторінці. Деякі займають належне місце у додатках.

Таблиці та рисунки нумерують послідовно у межах розділу (за винятком поданих у додатках). Номер повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці (рисунку), між якими ставиться крапка. Наприклад, таблиця 2.4 – четверта (4) у другому (2) розділі.

Таблиці розміщують вздовж або поперек сторінки (альбомна орієнтація) з відповідним поворотом – у останньому випадку – на 90 градусів проти годинникової стрілки.

Таблиця 5.1
Строкова структура кредитів, наданих банками нефінансовим корпораціям,
у 2008–2015 рр.

Роки	Усього надані кредити, млн грн	Короткострокові кредити (до 1 року)		Середньострокові кредити (від 1 до 5 років)		Довгострокові (більше 5 років)	
		млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
2008	443 665	190 299	42,9	203 247	45,8	50 119	11,3
2009	462 215	199 323	43,1	206 536	44,7	56 356	12,2
2010	500 961	208 201	41,6	224 112	44,7	68 647	13,7
2011	575 445	251 298	43,7	224 076	38,9	100 171	17,4
2012	605 425	296 547	49,0	235 171	38,8	73 707	12,2
2013	691 903	358 812	51,9	247 827	35,8	85 264	12,3
2014	778 841	339 631	43,6	333 646	42,8	105 564	13,6
2015	817 375	386 740	47,3	314 639	38,5	115 997	14,2

Джерело: опрацьовано за [24].

В правому верхньому куті над відповідною таблицею розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Між текстом і словом "Таблиця" залишають вільний рядок. Кожна таблиця повинна мати унікальну назву, яка подається в наступному після номера рядку в центрі маленькими літерами з першої великої.

У таблицях слова і числа організовані у вертикальні колонки (графи) та горизонтальні рядки таким чином, що кожний елемент – це, одночасно, складова частина як рядка, так і колонки. Колонки (графи) нумеруються лише тоді, коли у тексті є посилання на них; якщо таблицю з великою кількістю колонок частково переносять на наступну сторінку, а також при виконанні арифметичних маніпуляцій за даними, які розміщені в різних колонках або рядках. Назви колонок пишуть з великої літери, а підзаголовки, якщо вони складають з назвою одне речення, – з малої (табл. 5.1). Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери.

Заголовок кожної граfi та рядка таблиці має бути по можливості коротким, слід уникати повторів, а слова заголовків, що повторюються, слід виносити до узагальнюючих заголовків. При цьому узагальнюючі заголовки та заголовки складають одне речення.

Спільна для таблиці одиниця виміру зазначається у круглих дужках в кінці назви таблиці; в іншому випадку одиниці вимірювання вказують у верхніх або бічних заголовках з використанням загальноприйнятих скорочень.

При переносі частини таблиці на іншу сторінку на початку кожної такої сторінки справа пишуть "Продовж. табл." і вказують її номер. З нового рядка зазначають нумерацію граfi таблиці, далі – продовження таблиці.

Якщо цифрові або інші дані в таблиці не подають, то на їх місці ставлять прочерк. Позначка X вказує, що клітинка не підлягає заповненню.

Значення показників у клітинках таблиці за можливістю

слід округлювати у межах одного і того ж рядка чи графі обо-в'язково з однаковим ступенем точності.

Курсова робота повинна бути достатньо проілюстрована (схемами, графіками, діаграмами). Під кожною ілюстрацією наводяться наступні елементи:

- скорочене слово рисунок, написане з великої літери ("Рис.");

- порядковий номер (без знаку "№"). Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою, наприклад, "Рис. 2.3.";

- найменування, що характеризує наведене зображення має починатися з великої літери. Крапку наприкінці не ставлять;

- посилання на джерело інформації подають у квадратних дужках (наприклад, [11, с. 48]) або, якщо це власна розробка, то це варто зазначити (наприклад, "[складено автором]");

- підрисунковий текст, який вміщує (якщо у цьому виникає потреба) пояснювальні відомості. Наприклад, умовні позначення, які використовувалися на схемі чи на графіку.

Посилаючись на ілюстрації, зазвичай, вказують порядковий номер, під яким вони з'являються у тексті курсової роботи. Його розміщують або у круглих дужках "(рис. 1.3)", або інтегрують у відповідні фрази. Наприклад: "Структура кредитів, наданих суб'єктам господарювання за видами економічної діяльності, надана на рис. 2.2." або "Продемонструємо виявлену тенденцію за допомогою графіка (рис. 3.4)". Повторні посилання на ілюстрацію необхідно давати зі скороченим словом "див.", наприклад, "(див. рис. 2.1)". Дозволяється розміщувати декілька рисунків на одній сторінці. Однак між ними має бути текстова частина.

Після тексту перед рисунком (таблицею), а також після

назви рисунка (таблиці) перед продовженням тексту курсової роботи варто залишати один вільний рядок.

Ілюстрації повинні бути розміщені так, щоб їх можна було зручно розглядати без повороту роботи. Якщо це неможливо, то ілюстрації розташовують так, щоб для їх вивчення можна було повернути роботу за годинниковою стрілкою.

5.3. Правила оформлення формул

Формули розташовують у тексті безпосередньо після першого згадування про них, посередні сторінки без відступу. Кожна з них відокремлюється від попереднього та наступного тексту одним вільним рядком. При посиланні на формулу, вказують її номер в дужках. Наприклад: "Цей коефіцієнт обчислюється за формулою (2.1)". Як бачимо, вони мають порядкову нумерацію в межах розділу. Наприклад, формула (2.1) – перша (1) у другому (2) розділі. Номер формули проставляють у одному рядку з нею в дужках у крайньому правому положенні.

Пояснення умовних позначень і числових коефіцієнтів, з яких складається формула (якщо це не зроблено у тексті), виконують відразу після неї. Кожного разу це роблять з нового рядка в послідовності, з якою символи зустрічаються (у формулах із дробами спочатку пояснюють чисельник, а потім – знаменник). Для цього за формулою ставлять кому, з нового рядка пишуть слово "де" (без двокрапки), після чого розшифровують словами умовні позначення показників. Розділові знаки розставляються в поясненні таким чином:

- між символом та розшифровкою – тире. З обох його боків використовуємо пробіли без розриву;
- одиниці вимірів відокремлюють від тексту комою;
- наприкінці розшифровки перед наступним символом

ставлять крапку з комою, а наприкінці останньої розшифровки ставлять крапку.

Наприклад:

$$\Gamma_6 = MO + M_k + M_{рез}, \quad (1.1)$$

де Γ_6 – величина грошової бази; MO – сума готівки, що перебуває поза банками; M_k – сума готівки в касах банків; $M_{рез}$ – сума грошових коштів (резервів), які перебувають на кореспондентських рахунках банків у центральному банку.

Довгі та громіздкі формули розміщують на окремих рядках. Перенесення можливе лише на знаках виконуваних операцій: плюс (+), мінус (–), множення ($\times$), ділення ($:$), інших математичних знаків, які на початку нового рядка повторюються.

Для того, аби формули виглядали естетично та справляли приємне враження, рекомендовано використовувати відповідні програмні продукти, серед яких, зокрема, *Microsoft Equation 3.0*.

5.4. Оформлення додатків

Додатки наводяться наприкінці курсової роботи після списку використаної літератури. Це можуть бути таблиці великого формату, графічний матеріал, копії документів, громіздкі розрахунки, блок-схеми алгоритмів та їх описи, комп'ютерні програми, статистична, фінансова, інша звітність тощо. Додатки оформлюються як продовження курсової роботи у порядку посилань на них у тексті.

Кожний додаток починається з нової сторінки із зазначенням угорі та праворуч сторінки слова "Додаток" і його номера. Додаток повинен мати заголовок, який друкують

посередні з великої літери. Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер І, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Якщо вони вичерпані – латинськими літерами (крім І та О), а коли і вони закінчилися – арабськими цифрами.

Додатки мають наскрізну нумерацію сторінок, яка продовжує нумерацію тексту курсової роботи. Таблиці, графіки, схеми, інші ілюстрації, формули та рівняння, що розміщуються у додатках, нумерують в межах кожного з них. Наприклад, рисунок А.1 – перший рисунок додатку А; таблиця Б.2 – друга таблиця додатку Б; формула (В.3) – третя формула додатку В.

Копії документів вміщують у додатках без змін в оригіналі. Перед копією розташовують аркуш, на якому посередині друкують слово "Додаток" і його назву. Наприклад:

Додаток А

Звіт про сукупні прибутки та збитки
ПАТ КБ "Райффайзен Банк Аваль"

5.5. Оформлення списку використаної літератури

Список використаної літератури (не менше 25 позицій) містить повний бібліографічний опис джерел інформації, до яких звертався автор. На кожне джерело, наведене у списку, повинно бути посилання в тексті курсової роботи. Посилання складається з дотриманням вимог ДСТУ 7.1:2006 "Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання"). Приклади наведені у Додатку Г. В основі – вихідні дані, отримані безпосередньо з друкованих наукових праць або з каталогів і бібліографічних покажчиків. Для кожного джерела вказують прізвище, ініціали

автора, повну назву книги, видавництво, рік видання та загальну кількість сторінок. Для статей, що публікуються в періодичних виданнях, зазначають прізвища, ініціали авторів, назву статті, назву журналу або газети, рік видання, номер журналу чи газети, сторінки, на яких надруковано статтю.

Список використаної літератури може містити наступні елементи:

- Закони України;
- інструкції та нормативні акти міністерств і відомств, Національного банку України;
- наукову, навчально-методичну, спеціальну літературу, видану українською або російською мовами;
- офіційні сторінки в мережі Інтернет;
- наукову, навчально-методичну, спеціальну літературу, видану іноземними мовами;

Джерела можна розміщувати в списку одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті (найзручніше для користування);
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Цей спосіб передбачає розміщення усіх позицій списку використаної літератури в алфавітному порядку за прізвищем автора (або за назвою нормативного документа чи джерела, де автор не зазначений) у пріоритетній черговості.

Розділ 6. ЗАХИСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота здається керівнику у визначений планом строк. Після перевірки роботи вирішується питання про допущення її до захисту. Відповідальність за несвочасне виконання та якість роботи несе студент.

Оцінювання курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою на основі поточного та підсумкового контролів. Поточний контроль є перевіркою дотримання графіка виконання роботи та вимог щодо розкриття теми. Підсумковий контроль – це захист курсової роботи у формі співбесіди з комісією із захисту курсової роботи. Деталізовані критерії оцінювання курсової роботи наведені в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Критерії оцінювання курсової роботи

№ з/п	Найменування	Шкала балів
1	2	3
Підготовка до написання		
1	Затвердження теми та змісту курсової роботи згідно графіка	0–5
2	Критичний аналіз літературних джерел	0–10
Виконання курсової роботи		
3	Написання розділу 1	0–10
4	Написання розділу 2	0–10

Продовж. табл. 6.1

1	2	3
5	Написання розділу 3	0–10
6	Написання вступу, висновків, оформлення списку використаної літератури	0–5
7	Оформлення роботи	0–10
	Разом за поточним контролем	0–60
Захист курсової роботи		
8	Своєчасність захисту	0–5
9	Якість підготовки ілюстративного матеріалу для презентації доповіді	0–10
10	Ступінь володіння студентом темою дослідження при виступі, доступність подання матеріалу	0–10
11	Відповіді на запитання	0–15
	Разом за підсумковим контролем	0–40

За результатами поточного контролю за виконану курсову роботу студент отримує оцінку від 0 до 60. Студент, що набрав менше 40 балів до захисту роботи не допускається. Результати захисту курсової роботи визначаються оцінками "відмінно", "добре", "задовільно" і "незадовільно" з урахуванням якості виконання всіх етапів курсової роботи та рівня її захисту (табл. 6.2).

Таблиця 6.2

Шкала оцінювання ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Основними критеріями виставлення оцінки є:

Відмінно: курсова робота виконана вчасно, самостійно, забезпечує повне розкриття теми. Вірно визначено предмет, об'єкт дослідження. Мета та завдання чітко окреслені та реалізовані у дослідженні. Автор використовує сучасні аналітичні методи. Робота характеризується високою якістю і глибиною критичного огляду літературних джерел. Узагальнення і висновки базуються на якісно опрацьованій статистичній інформаційній базі. Представлені рекомендації автора мають практичну цінність.

Доповідь під час захисту аргументована, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами, свідчить про формулювання власної думки студента щодо предмета дослідження та є логічною, повною. Відповіді на питання правильні та стислі.

Добре: курсова робота виконана вчасно, теоретичні узагальнення та висновки аналітичної частини, в основному, правильні. Проте, існують несуттєві недоліки у виявленні зв'язку заходів, що пропонуються для вирішення проблем, з результатами проведеного аналізу статистичних та фактичних матеріалів, недостатньо аргументовані висновки й пропозиції. Застосування сучасних аналітичних методів обмежено.

Є окремі зауваження до роботи. Доповідь насичена фактичною інформацією, що відображає відповідні результати проведеного дослідження. Відповіді на питання правильні, але не завжди повні чи конкретні.

Задовільно: тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру. Теоретико-аналітична частина та пропозиції обґрунтовані непереконливо, відсутні розрахунки, що дозволяють аргументувати зроблені узагальнення та висновки. Є зауваження щодо логічності та послідовності викладеного матеріалу, який носить переважно описовий характер. Робота недбало оформлена.

Доповідь прочитана за текстом, студент не володіє окремими питаннями теми, не всі відповіді на запитання правильні або повні. Наочні матеріали не в повній мірі відображають зміст виконаної роботи.

Незадовільно: відсутня логіка у побудові структури дослідження. В роботі відсутнє розуміння мети, завдань, предмету дослідження. Назви окремих розділів не відповідають їх змісту. Теоретичний аналіз та визначення стану процесів, що є предметом розгляду мають копіїлюційний характер, відсутні посилання на використані літературні джерела. Відсутня самостійність суджень у запропонованих рекомендаціях і пропозиціях. Представлений статистичний матеріал є застарілим. Оформлення роботи має суттєві недоліки.

Оцінка за курсову роботу заноситься до залікової книжки студента та в екзаменаційну відомість. При визначенні оцінки слід зважати на якість роботи, рівень наукової та практичної підготовки студента.

Захищені курсові роботи зберігаються на кафедрі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі та нормативні акти

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

2. Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей в установах банків України. Затверджена Постановою Правління НБУ від 14.02.2007 р. № 45. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

3. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті. Затверджена Постановою Правління НБУ від 21.01.2004 р. № 22. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

4. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні. Затверджена Постановою Правління НБУ від 25.06.2011 р. № 790/19528. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

5. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній і іноземних валютах. Затверджена Постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

6. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи. Затверджена постановою № 615 від 17.09.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

7. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Затверджене постановою Правління Національного банку України № 351 від 30.07.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

8. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

9. Про депозитарну систему України [Електронний ресурс] : Закон України № 5178-VI від 06.07.2012 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

10. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України № 448/96-ВР від 30.10.1996 р. – [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

11. Про заставу [Електронний ресурс] : Закон України № 2654-XII від 02.10.1992 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

12. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України № 959-XII від 16.04.1991 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

13. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати [Електронний ресурс] : Закон України від 19.06.2003 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

14. Про Національний банк України [Електронний ресурс] : Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

15. Про обіг векселів в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 2374-III від 05.04.2001 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

16. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 2346-III від 05.04.2001 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

17. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті [Електронний ресурс] : Закон України 185/94-ВР від 23.09.1994 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

18. Про фінансовий лізинг [Електронний ресурс] : Закон України № 723/97-ВР від 16.12.1997 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

19. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг [Електронний ресурс] : Закон України № 2664-III від 12.07.2001 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

20. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс] : Закон України № 3480-IV від 23.02.2006 р. зі змінами від 17.09.2015 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

Основна література

21. Бандурка О. М. Гроші та кредит : підручник [Текст] / О. М. Бандурка, В. В. Глущенко, А. С. Глущенко. – Львів : Магнолія, 2006, 2014. – 368 с.

22. Гарбар Ж. В. Фінансовий ринок : монографія [Текст] / Ж. В. Гарбар. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 455 с.

23. Гроші та кредит : підручник / М. І. Крупка, М. С. Мрочко, Б. М. Вишивана [та ін.] / за ред. проф. М. І. Крупки. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 420 с.

24. Гроші та кредит : підручник [Текст] / М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко [та ін.] / за наук. ред. М. І. Савлука. – 6-те вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2011. – 590 с.

25. Карась П. М. Банківська система : навч. посіб. [Текст] / П. М. Карась, Н. В. Приходько, О. В. Пашенко, Л. О. Гришина. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 292 с.

26. Клименко В. В. Фінансовий ринок : навч. посіб. [Текст] / В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко / за ред. В. І. Павлова. – К. : "Центр учбової літератури", 2015. – 358 с.

27. Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 578 с. – Режим доступу: <http://culonline.com.ua>.

28. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. [Текст] / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська за ред. С. А. Кузнецової. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 470 с.

29. Рябинина Л. Н. Деньги и кредит : учебник [Электронный ресурс] / Л. Н. Рябинина. – К. : Центр учебной литературы, 2014. – 608 с. – Режим доступа: <http://culonline.com.ua>.

30. Фінансовий ринок : підручник [Текст] / М. А. Гапонюк, А. Є. Буряченко, Н. В. Дегтярьова [та ін.] / за заг. ред. М. А. Гапонюка. – К. : КНЕУ, 2014. – 419 с.

Інформаційні ресурси

31. Офіційний сайт Верховної Ради України / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

32. Офіційний сайт Державного комітету статистики України / Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

33. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.

34. Офіційний сайт Міністерства фінансів України / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

35. Офіційний сайт Національного банку України / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

36. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

37. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку / Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ssmsc.gov.com.ua>.

38. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Кафедра фінансів
(повна назва кафедри)

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни "Гроші і кредит"
(назва дисципліни)

на тему: _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
галузі знань 07 "Управління та адміністрування"
спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа
та страхування"

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Миколаїв _____ – 2018 рік

Додаток Б

Зразок оформлення змісту курсової роботи

На тему: "ВАЛЮТНИЙ КУРС,
ОСНОВИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ"

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ І РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ.....	5
1.1. Сутність поняття "валютний курс" і види валютних курсів.....	5
1.2. Фактори, що впливають на формування валютного курсу.....	11
1.3. Методи регулювання валютного курсу.....	15
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗМІНИ ВАЛЮТНОГО КУРСУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	18
2.1. Динаміка реального курсу гривні та її вплив на економічний розвиток України.....	18
2.2. Аналіз валютно-курсової політики Національного банку України.....	23
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ В УКРАЇНІ.....	29
3.1. Вдосконалення нормативно-законодавчої бази формування і регулювання валютного курсу.....	29
3.2. Особливості валютно-курсової політики країн світу та можливість застосування їх досвіду в Україні.....	34
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	40
ДОДАТКИ	

Теми курсових робіт

1. Розвиток форм грошей.
2. Економічна сутність та походження грошей.
3. Функції грошей у національному обігу.
4. Роль грошей у період переходу економіки України до ринкових відносин.
5. Суть і види кредитних грошей.
6. Маса та швидкість обігу грошей.
7. Закон грошового обігу та особливості його прояву.
8. Основи забезпечення сталості грошової одиниці.
9. Інфляція: суть, розвиток та перспективи подолання в Україні.
10. Поняття грошового обороту, економічна основа і структура.
11. Сеньйоранж і монетизація бюджетного дефіциту.
12. Методи регулювання грошового обігу.
13. Грошово-кредитна політика України.
14. Заощадження й інвестиції в ринковій економіці.
15. Грошовий ринок України та перспективи його розвитку.
16. Монетизація валового внутрішнього продукту.
17. Вексельний обіг.
18. Суть та особливості обігу депозитних грошей, векселів, чеків.
19. Механізм поповнення маси грошей в обороті.
20. Ринок цінних паперів та перспективи його розвитку в Україні.
21. Проблеми забезпечення рівноваги на грошовому ринку.
22. Джерела формування попиту на гроші.
23. Грошові реформи: необхідність та методи проведення.

24. Кейнсіанські та неокейнсіанські теорії грошей.
25. Сучасний монетаризм та його вплив на грошово-кредитну політику.
26. Необхідність і суть кредиту.
27. Форми і види кредиту та перспективи їх розвитку.
28. Роль кредиту в становленні ринкової економіки України.
29. Комерційний кредит та перспективи його розвитку в Україні.
30. Споживчий кредит та перспективи його розвитку в Україні.
31. Державний кредит та його розвиток в Україні.
32. Міжнародний кредит та перспективи його розвитку в Україні.
33. Банківський кредит – основна форма кредиту.
34. Позичковий процент та його роль у розвитку економіки.
35. Процентна політика в умовах інфляції.
36. Грошова система та її елементи.
37. Кредитна система України та проблеми її розвитку.
38. Основи організації та функції банківської системи.
39. Національний банк України та його функції.
40. Комерційні банки України.
41. Забезпечення стійкості банківської системи.
42. Операції банків та їх характеристика.
43. Пасивні операції банківської установи.
44. Активні операції банківської установи.
45. Стан та перспективи розвитку кредитних операцій банків України.
46. Іпотечний кредит та перспективи його розвитку.
47. Банківські операції, пов'язані з векселями.
48. Лізинг в Україні, стан та перспективи розвитку.
49. Становлення і розвиток грошової системи України.

50. Основні напрямки формування антиінфляційної політики в Україні.

51. Грошова реформа в Україні.

52. Банківські послуги.

53. Фінансово-кредитні установи небанківського типу.

54. Ліквідність комерційного банку та шляхи її забезпечення.

55. Необхідність і методи стабілізації валюти.

56. Закономірності формування конвертованості національної грошової одиниці.

57. Валютна система України та перспективи її розвитку.

58. Валютний ринок та механізм його регулювання в Україні.

59. Валютний курс, основи його формування та регулювання.

60. Платіжний баланс та його роль у системі валютного регулювання.

61. Міжнародні фінансово-кредитні організації.

62. Золотовалютні резерви в системі державного регулювання.

Оформлення списку використаної літератури

Таблиця Г.1

Приклад оформлення списку використаної літератури

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
У випадках, коли документ має одного, двох, трьох авторів, – указується прізвище тільки першого автора. За кошою рисою в зоні назви та відомостей про відповідальність вказуються прізвища авторів з ініціалами (обов'язково повторюється також прізвище першого автора)	
Книги: Один автор	Гарбар Ж. В. Фінансовий ринок : монографія [Текст] / Ж. В. Гарбар. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 455 с.
Два автори	Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : навчальний посібник [Текст] / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 578 с.
Три автори	Бандурка О. М. Гроші та кредит : підручник. [Текст] / О. М. Бандурка, В. В. Глущенко, А. С. Глущенко. – Львів : Магнолія, 2006, 2014. – 368 с.
Чотири автори	Банківська система : навч. посіб. [Текст] / П. М. Карась, Н. В. Приходько, О. В. Пашенко, Л. О. Гришина. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 292 с.
П'ять і більше авторів	Гроші та кредит : підручник [Текст] / М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко [та ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука. – 6-те вид., перероб. і доповн. – К. : КНЕУ, 2011. – 590 с.
Видання без автора	Система оподаткування в Україні : зб. законодавчих актів зі зм. та доп. станом на 1 січня 2012 р. [Текст] / М. П. Кучерявко. – Х. : Право, 2012. – 784 с.
Перекладні видання	Нікбахт Е. Фінанси [Текст] / Е. Нікбахт, А. Гроппелі / пер. з англ. В. Овсієнка, В. Мусієнка – К. : Вік, Глобус, 1992. – 383 с.

Продовж. табл Г.1

1	2
Збірники наукових праць	Формування ринкової економіки : збірник наукових праць. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – Випуск 34. – 5446 с. Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування. – Миколаїв : НУК, 2014. – № 2 (452). – 128 с.
Матеріали конференцій	Фінансові технології розв'язання економічних проблем : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, 21 грудня 2016 р. / Національний університет кораблебудування. – Миколаїв, НУК, 2016. – 85 с.
Словники, довідники	Словник фінансово-правових термінів [Текст] / за заг. ред. Л. К. Воронової. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2011. – 558 с. Україна у цифрах у 2012 році : статистичний збірник [Текст] / ред. О. Г. Осауленко. – К. : Державний комітет статистики України, 2013. – 249 с.
Багатотомні видання	Бланк И. А. Основы финансового менеджмента : в 2 т. [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – Т. 1. – 592 с. – (Библиотека финансового менеджера).
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України [Текст] : [зі змін. та допов., внесеними Законом України від 21 лютого 2014 р. № 742-VII]. – Харків : Фактор, 2014. – 118 с. – (Серія "Бібліотека законодавства"). Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті [Електронний ресурс] : Закон України № 185/94-ВР від 23.09.1994 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua .
Дисертації	Суторміна А. М. Валютне регулювання у забезпеченні економічного розвитку України : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 [Текст] / А. М. Суторміна; ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана". – К., 2015. – 225 с.

Продовж. табл Г.1

1	2
Автореферат і дисертації	Корнеєв В. В. Управління кредитними та інвестиційними потоками капіталу : автореф. дис. д. е. н.: 08.04.01 [Текст] / В. В. Корнеєв. – К. : Ін-т екон. прогнозування НАН України. 2004. – 39 с.
Статті в друкованих періодичних виданнях	Карась П. М. Проблеми та напрями оновлення діяльності підприємств суднобудування України [Текст] / П. М. Карась, Н. В. Приходько // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2016. – № 1. – С. 125–134.
Електронні ресурси	Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua . Показники банківської системи Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua .

ЗМІСТ

Вступ	3
<i>Розділ 1. Мета, завдання, предмет та зміст дисципліни</i>	
"Гроші і кредит"	5
<i>Розділ 2. Мета і завдання курсової роботи</i>	<i>9</i>
<i>Розділ 3. Структура та зміст курсової роботи</i>	<i>10</i>
<i>Розділ 4. Основні етапи виконання курсової роботи</i>	<i>18</i>
<i>Розділ 5. Вимоги до оформлення курсової роботи</i>	<i>23</i>
5.1. Загальні правила оформлення курсової роботи	23
5.2. Оформлення таблиць та ілюстрацій	27
5.3. Правила оформлення формул	31
5.4. Оформлення додатків	32
5.5. Оформлення списку використаної літератури	33
<i>Розділ 6. Захист та критерії оцінювання курсової роботи</i>	<i>35</i>
Список рекомендованої літератури	39
Додаток А. Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи	44
Додаток Б. Зразок оформлення змісту курсової роботи	45
Додаток В. Теми курсових робіт	46
Додаток Г. Оформлення списку використаної літератури	49

Навчальне видання

КАРАСЬ Петро Миколайович
ПРИХОДЬКО Наталія Василівна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи з дисципліни
"ГРОШІ І КРЕДИТ"

Редактор *С. А. Яременко*
Комп'ютерне складання та верстання *В. В. Москаленко*
Коректор *М. О. Паненко*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 3,2. Тираж 100 прим. Вид № 14. Зам. № 207.

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

просп. Героїв України, 9, м. Миколаїв, 54025

E-mail : publishing@nuos.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2506 від 25.05.2006 р.